
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2016 (год. XXV), ISSN 2367-8585

ЗА ПРЕВОДА В ТУРИЗМА

ON TRANSLATION IN TOURISM

Людмила Иванова, *Lost or Found in Translation? Оригинали и преводи на текстове в сферата на туризма. Велико Търново: Грамма 2016, 223 с.*

Още с първата си монография – „Probleme der Übersetzung politischer Texte für das Sprachenpaar Deutsch und Bulgarisch“ (2003) – Людмила Иванова се насочи към изключително актуалната и важна и за теоретичната, и за практическата транслатология проблематика при превода на политически текстове. Трудът ѝ бе новаторски не само с тематиката си, но и в методологическо отношение. Той бе издържан на нивото на най-съвременните изследвания в областта на теорията на превода и на текстолингвистиката. Людмила Иванова е автор и на „Немско-български речник“ в 2 тома (Велико Търново: Габеров, 2002), който е неоченим при превод от немски на български език и в обучението по немски като чужд език с актуалността на включената в него лексика и прегледната си структура.

Новата монография на Людмила Иванова е естествено продължение на поетия вече път в областта на транслатологията, надграждане и обобщение на идеите и наблюденията от дългогодишните ѝ занимания с проблематиката на текстовете от областта на туризма. Акцентът е поставен върху превода на информационно-рекламни туристически текстове. Анализът е проведен върху теоретичната база на функционалната теория на превода, а текстът се схваща като комплексна мултисемиотична единица, функционираща чрез вербални и невербални средства. Работата се състои от три глави, в

които се разглежда 1) спецификата на текстовете в областта на туризма, 2) процесите на създаване на текстове и особеностите на изходните текстове като база за превод и 3) различни аспекти на проблемите на превода на туристически текстове, като специално място заема преводът на имена, на заглавия и на прояви на различна степен на специализираност или на емоционална натовареност.

Книгата на Людмила Иванова е ценен принос в областта на транслатологията не само в България. В нея са преодолените традиционните, едностранчиви схващания за превода като езиков феномен, застъпва се схващането за текста като мултисемиотична единица и се приемат теоретичните постановки за превода като транслационно действие. В неговото осъществяване важни роли изпълняват не само възложителите на оригиналния текст и на превода, не само авторите на оригиналните текстове, дизайнери, художници, но и, не на последно място, преводачи. Освен тях от съществено значение са и реципиентите на оригиналния и преводния текст, както и медиите, чрез които се осъществява туристическата комуникация. А продуктът се състои не само от вербалния текст, но и от визуалните и акустичните елементи.

Иванова убедително доказва релевантността и приложимостта на теорията за транслационното действие към текстовете в сферата на туризма, в съчетание със съществуващите аналитичните модели и с теорията за скопоса. Важно при работата с туристически текстове – не на последно място и за обучението по превод – е разграничението на превода като процес и като продукт. Особено съществено от гледна точка на текстовете в областта на туризма е „детронирането“ на оригинала и прилагането на (спорния за други комуникационни сфери) обработващ превод, който да постига очакваното въздействие.

Високо оценка заслужават двата последни раздела от трета глава на монографията, където задълбочено се разглежда понятието „проблем на превода“, като се обособяват проблемите, произтичащи от различни аспекти на преводаческото действие. Особено ценен е последният раздел, посветен на трансфера на имена, на превода на заглавия, на степента на специализираност и на емоционалната натовареност на текстовете. Спецификата на имената (антропоними и топоними) са предмет и на други изследвания на Иванова – както от гледна точка на лексикографията, така и с оглед на функцио-

нирането им в текста. В първата ѝ монография за превода на политически текстове разделът за личните имена бе един от най-интересните. В най-новата ѝ книга са направени задълбочени наблюдения върху ролята на топонимите и антропонимите в туристическата комуникация и важни за практиката предложения.

Новата монография на Людмила Иванова е особено важна и поради факта, че е написана (за разлика от предходни нейни публикации) на български език и става по този начин достъпна както за изследователи и преподаватели, така и за практикуващи преводачи и за работещите в сферата на туризма, които не владеят немски език. Книгата представя по интригуващ начин достиженията на немскоезичната транслатология, като ги разполага в контекста на българската традиция в туризма. В тях е открит пътят към сполучливия превод, в който да не се изгубим, а да намерим себе си и да представим родното така, че то да стане видимо и разбираемо от гледна точка на чуждото.

Ана Димова